

SOK? ELEGENDŐ? KEVÉS?

Riportunkban annak próbáltunk utánajárni, mennyi pénzből és hogyan élnek meg ma az egyetemisták. KISZ-titkár, a Munkaközvetítő Iroda vezetőjét, egyetemistákat kerdeztünk meg. A probléma szerteágazó volta miatt sem törekedhettünk arra, hogy mindenki számára érvényes teljes képet adhassunk.

A Móra Kollégiumban Balogh Magdolnát, Venczel Zsuzsát és Farkas Tündét kerdeztük, honnan jön és hova megy a pénz. Elmondták, ösztöndíjukból fizetik a kollégiumi díjat, a mindennapi költségeit pedig az otthonról kapott összegből fedezik. Balogh Magdolna és Farkas Tünde ötödik kategóriások, s otthonról rendszerint havi 1200 forintot kapnak kiadásra. Ennek ellenére ők is vállalnak alkalmanként fizikai vagy szellemi munkát, így pótolva a hiányzó forrásokat. A harmadik kategóriások Venczel Zsuzsa rosszabb helyzetben van, mert szülei legfeljebb 100-200 forinttal támogatják időnként. Ebből következően csak könyvekre költ nagyobb összeget. Ruhájára évente csupán néhány praktikus és olcsó ruhadarabbal bővíti. A szórakozási lehetőségek közül is a legolcsóbbakat választja, például moziba jár.

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola KISZ-titkárát, Márton Józsefet arról kerdeztük, milyen anyagi eszközök állnak a főiskolai KISZ-bizottság rendelkezésére a hallgatók anyagi támogatására, s hogy milyen módon döntik el ennek kiutalását.

A főiskolai hallgatók kaphatnak rendszeres szociális támogatást, albérleti segélyt, kérhetnek rendkívüli szociális segélyt, illetve indokolt esetben kategória csökkentést. Ebben az évben szokatlanul sokan kértek ilyen, vagy olyan indokkal szociális támogatást, leggyakrabban az albérletben lakók és a házaspárok. Ez érthető is, mert kollégiumi férőhelyekben nem bővelkedünk, házaspároknak pedig egyáltalán nem tudunk szállást biztosítani meglévő kollégiumaikban.

Milyen összegű támogatást kaphat egy hallgató indokolt esetben?

Háromszáz és ezerkétszáz forint közötti az az összeg, amit kiutalhatnak egy-egy hallgatóknak. Hogy melyik határhoz közelít a kiutalt pénz, azt az indokok súlya határozza meg.

Hallhatnánk egy-két okot, melyekre hivatkoznak a kérvénybeadók?

Osszal a leggyakoribb indok a téli ruhanemű, télikabátok, pulóverek, csizmák beszerzése. A nyelvcsokoroknál a szótárak, a szakkönyvek vásárlása emészt fel nagy pénzeket. Ezenkívül a házaságkötés, a szülés, illetve a közvetlen hozzátartozó elhalálása közre játszik a kérések indokaként.

Hogyan történik a beérkezett kérvények elbírálása?

A kérvényeket először az alapszervezeti taggyűléseken tárgyalják meg a hallgatók a tanulmányi felelősök és a KISZ-titkárok bevonásával, majd a Diákjóléti bizottság vizsgálja felül az indokokat és a javaslatokat.

A döntések mennyire tükrözik az igényjogosultságot?

A főiskolán 1500 hallgató tanul, de a magas hallgatói létszám ellenére sincsenek kári KISZ-vezetősek. Ez azt jelenti, kevésbé ismerjük egyenként lebontra a tagságot, nem tudjuk olyan pontosan mérlegelni egy-egy hallgató munkáját, nem vagyunk kellőképpen tisztában egyes emberek szociális helyzetével. Talán ezzel magyarázható, hogy adódhatnak helytelen döntések, hogy nem mindig az igazán rászoruló hallgató kapja a segélyt, nem mindig valóságosak a papírra vetett indokok. Sokan nem is mernek kérvényt beadni, mert nincsenek tisztában a kérvényezés hivatalos útjával, a

szükséges jogosítványok beszerzésének módjával. Különösen vonatkozik ez az elsőéves hallgatókra. A jövőben tehát nagyobb gondot kell majd fordítanunk az elsős hallgatók tájékoztatására.

Véleményed szerint egy harmadik kategóriás, jó tanulmányi eredményt felmutató hallgatóknak mennyi a havi „jövedelme”?

Amennyiben harmadik kategóriás és jól tanul, megfelelő tanulmányi ösztöndíjban és szociális segélyben részesül. Ehhez még valószínűleg otthonról is kap pénzt. Úgy gondolom ez az összeg körülbelül kétezer forint. Ha albérletben lakik, a felét kifizeti albérleti díjként, ha kollégista, nyilván kevesebbet ad ki szállásra és étkezésre.

Akkor tehát mennyi a fennmaradó összeg, amiből havonta gazdálkodik?

Úgy ezer-ezerkétszáz forint. Ez szerinted elegendő?

Semmiképpen sem, hiszen még olyan kiadásokat, mint étkezés (albérletnél), busz, vagy villamosbérlet, filmklubbérletek, esetleg kávé, cigaretta nem is vettünk figyelembe. A legtöbb hallgató — most nem azokról beszélek, akik egyáltalán nem is törekednek jól felhasználni a rendelkezésükre álló összeget, — pénzszűkében van, melynek következménye az a furcsa életstílus, amely csak egyetemistákra, főiskolásokra jellemző.

Milyen jövedelemkiegészítési módokat ismernek a hallgatók?

Elsősorban a különböző fizikai munkavállalásokat. A másik mód a szellemi „bedolgozás”, fordítást, lektorálást, korrepetálást csinálnak. Nem helytelenem az ilyen pénzszerezési módokat, Sőt, nagyon hasznos dolognak tartom az egyetemi munkaközvetítő irodák tevékenységét. Mégis úgy gondolom, jobban oda kellene figyelni, hányos és milyen időközönként vállal fizikai munkát, mert nem ritka a hallgatók között az egész hetes éjszakai munka, s ez az, ami káros. S itt nem csak a tanulmányi szempontokra gondolok, hanem az egyetemisták egészségi állapotára, fizikai erőnlétére. Meggyőződésem, hogy a túlzott fizikai igénybevétel nem tesz jót a fiatal szervezetnek.

A hallgatók munkavállalási lehetőségeiről és a munkadíjakról érdeklődtünk a JATE Munkaközvetítő irodájának vezetőjénél, Ovári Juditnál és a JATE KISZ-bizottság érdekvédelmi felelősénél, Szántó Gábornál.

Elmondták, hogy az 1977 óta működő iroda ma már meglehetősen jól kiépített munkaadó-hálózatot dolgozik. Egyre több vállalattal van kapcsolatban, így egyre több és jobb munkalehetőség között válogathatnak a pénzszűkében levő egyetemisták. A vállalatok mellett magánszemélyek is kínálnak munkát, ezek szolgáltatás jellegűek. Többnyire gyermekfelügyelet, korrepetálás, alkalmankénti vagy rendszeres takarítás, illetve idénymunkák: kertészás, gyümölcs-zöldség betakarítás. Mint kiderült ez utóbbi a legjövődélmezőbb, óránként 25-30 forintot fizetnek a munkaadók. A vállalatok is jó jövedelmet biztosítanak a hallgatóknak, délutánonként 20, este 40 százalékos alapbérkiegészítést adnak. A munkaadók részéről általános az a vélemény, hogy szívesen végeznek az egyetemisták nehéz fizikai munkát is, ha jól megfizetik őket. Megtűntek a munkavállalási láz leginkább szeptemberben és októberben kapja el a diákokat, decemberben — nyilván a vizsgaidőszak közeledte miatt — kisebb az érdeklődés, majd februárban és márciusban ismét több a munkát kereső hallgató. Idén szeptemberben például naponta 30-50 diák is megfordult a munkaközvetítő iroda

szűk kis szobájában, míg most, december elején csak három-négy hallgató jelentkezik naponta munkavállalási szándékkal.

Optimális az lenne, ha folyamatosan azonos arányban állna a munkalehetőségek és a munkavállaló hallgatók száma. Ez kedvező volna a további kapcsolattartás szempontjából mindkét fél számára. Jelenleg gyakran előfordul, hogy hirtelen van szükség valamelyik üzemből, vagy gyárban alkalmi munkásokra. Ilyenkor rendszerint értesítik az egyetem munkaközvetítő irodáját és segítséget kérnek. A hallgatók értesítését albérletek esetében telefonon, vagy levéllel oldják meg, a kollégistákat pedig ösztöndíj, illetve a kollégiumi rádió felhívásain keresztül.

A jövőben még koordináltabb lesz az iroda munkája, mert a városi tanács vb művelődésügyi osztálya és munkaügyi osztálya is jelentős segítséget nyújt. Az együttműködés során az üzemek és magánszemélyek kívül a város iskoláit és óvodáit is tájékoztatják az egyetemi hallgatók munkavállalásairól, szolgáltatásairól.

Másodéves bölcsész, lány, albérletben lakik havi ezerkétszáz forintért. Negyedik kategóriás, ösztöndíjának összege 340 forint. Ebből a tanulmányi ösztöndíj öt-száz, száz forint a szociális segély, plusz a további kiegészítések.

A szüleid mennyi pénzzel támogatnak havonta? — kerdezem.

Átlagosan havi 1700 forintot kapok otthonról. Ebből fizetem az albérletet, de a fennmaradó összegből nemegyszer magam intézem a családi bevásárlásokat. A szüleim alföldi községben laknak, s az ott nem kapható cikkeit én szerezem be nekik.

A menzán ebédelsz vagy másutt?

A menza túl drága, így a MÉK-bisztróba fizetek be, egy ebéd 13 forint 20 fillérbe kerül; mindenesetre így is olcsóbban jövök ki, mintha a menzán ennék.

Ebédet, albérletet leszámlíva tehát körülbelül ezer forintot marad meg tisztán, persze ebből kell fedezned a reggelit, vacsorát is.

Igen, és a további „napi szükségleteket”. Napi egy doboz Symphonia, egy kávé — havonta ezekre is sok pénz megy el. S hát az az igazság, hogy kozmetikai cikkekre is költök.

Ha összegezed nem is számolunk utána, ezek szerint havonta elég kevés „szépbérezed” marad, értem ezalatt: olyan pénz, amit könyvre, lemezre, mondjuk úgy: a kultúra anyagi eszközeinek előteremtésére vagy egyéb szórakozásra költöhetsz.

Igy van, igaz, adott esetben a fent említett összegben kívül könyvre külön is kapok pénzt otthonról.

Végül is ha megpróbálunk viszonyítani a többi egyetemistához, véleményed szerint mennyi pénzed van? Sok? Kevés? Elegendő?

Tény az, hogy havonta sokkal kevesebb pénzem van, mint az első vagy második kategóriájú csoporttársaimnak. Ennek több oka lehet, de például úgy érzem, probléma van az ösztöndíj-elosztással. Én legalábbis a 4,93-as átlagomra, ami majdnem felső határa a jelesnek, az alsó határnak megfelelő összeget, ötszáz forintot kapok.

Bölcsész, fiú, kollégista, harmadik kategóriás. Havi ösztöndíjának összege négyszáz forint. A kollégiumi díjat automatikusan levonják, tehát a fenti összeget kapja kézhez.

Szüleitől nem kap pénzt.

Hogyan tudsz kijönni egy hónapban ilyen kevés pénzből?

Mindenekelőtt: eladom az ebédjegyem háromszáz forintért. Azután a vacsorajegyet beváltom hidegre és rendszerint főzök magamnak.

Mennyivel olcsóbb a főzés?

Egy hónapban 150-200 forintból kijön, hiszen csak az alapanyagokat: tojást, olajat, stb. kell megvenni. — Ebből a pénzből ki lehet jönni, igaz spórolni kell. Hozzá kell tennem, szociális segélyt rendszeresen kérek és kapok, például ebből vettem most télikabátot és kesztyűt.

Könyvespolcán ott látom a legújabb kiadású filozófia műveket (Hegel, Vico), melyek tudvalevőleg drágák.

Miből tudod ezeket a könyveket megvenni?

Nem dohányzom, nem iszom, mint mondtam az étkezést viszonylag olcsón meg tudom oldani, de azért így is spórolnom kell ahhoz, hogy könyvet, lemezt tudjak venni. Szóval tulajdonképpen nehéz kijönni ennyi pénzből.

Kollégista, másodéves, bölcsész, fiú.

Mennyi pénzed van egy hónapban?

Othonról semmit nem kapok, ugyanis a szüleim nem tudják támogatni továbbtanulásomat. Két testvérem van, mindketten fiatalabbak nálam és tanulnak még. Tehát első kategóriás vagyok, havonta ezeregyszáz forintot kapok az egyetemről. Ez az összeg három részből tevődik össze, a tanulmányi ösztöndíjból, a rendszeres szociális segélyből és a rendszeres rendkívüli szociális segélyből, mert ilyen is kérek. Kollégiumi díjat nem kell fizetnem, fílymódon az étkezés is ingyenes.

Mire költöd ezt az ezeregyszáz forintot?

Főként kulturális célokra

Hogy-hogy miből élünk? Természetesen a szüleinkből...!

használok fel: könyvet, lemezt veszek, hangversenyekre járok. Másodsorban pedig ruházkodásra.

Meg tudod-e venni a számodra legfontosabb könyveket, lemezeket ebből a pénzből?

Mivel a könyvek egyre drágábbak, sajnos csak egy részét tudom megvenni a szükséges könyveknek. Ezzel kapcsolatban hadd mondjam el, éppen mostanában gondolkodtunk többen is arról, hogy jó lenne ha nem csak a nyelvcsokorok kapnának könyvvásárlási utalványt az egyetemről. Tudniillik például a történelem könyvek is sokba kerülnek.

Mire költöd még a pénzedet?

Viszonylag sokat utazom, nyáron turistautakat bonyolítok le, lehetőség szerint bővítem a lemezgyűjteményemet, hangversenyre időnként más városba is eljárom. Ebből a pénzből viszonylag megfelelő mértékben elő tudom teremteni a kultúrálódáshoz szükséges eszközöket, hozzá kell tennem, hogy cigarettára, itálra egyetlen fillért sem költök. Ugyanakkor tény az, hogy nem dúskálók.

Sárkány, este tíz. A csúcsforgalom körülbelül ekkor tetőzik, szerencsés, aki ilyenkor legalább szabad széklet talál.

Nagyobb társaság érkezik, megszólított egyiküket:

Ne haragudj, riportot csinálunk az újságba...

Nem vállalom a publikumot — így a válasz.

Előbb-utóbb felszabadul egy asztal, leülnek, hosszas tanakodás után rendelkeznek. A vendégek döntő többsége egyetemista, s így van ez minden nap. A pincesz haver, kölcsönkérni nem nehéz: itt mindenki mindenkinek cimborája. És valamelyiküknek mindig van pénze. Az alkohol demokráciája, persze nemcsak pénzügyekben valósul meg. Az alkohol már-már közösségformáló erő. Csak — s ez már túlnó itteni problémánkon — azt kellene megvizsgálni: milyen lesz ez a közösség?

Az egyetemisták öltözködése, a hölgyek ruháztatásának alapsabb bemutatása külön dolgot tárgya lehetne — ezt mindnyájan tudjuk. S még csak az sem feltétlenül szükséges, hogy az egyetemre, vagy a discóra egyenesen a divatlapból „érkezőkre” gondoljunk. Hiszen a többség sportosan öltözködik, főként és teljes joggal kényelmi szempontból. Nagy általánosságban ezek a sportos viseletek is lépést tartanak a divat változásával. Hozzá kell tenni: a túlzott divatmánia, a nemegyszer kényelmetlen, de divatos, csizma, vagy egyéb ruhadarab viselete igen szűk réteg-

re jellemző, nem utolsó sorban azért, mert ezek többnyire az egyetemisták számára megfizethetetlenek.

Eddig a vélemények, nyilatkozatok, helyzetjelentések. Nem hiszünk, hogy valamit is megoldottunk volna itt, de talán sikerült olyan tényeket összegyűjtenünk, amelyek kiindulópontul szolgálhatnak az egyetemisták anyagi (pénzbeli) helyzetéről való elmélkedéshez. A problémák valódi okainak felderítése nyilvánvalóan oly mértékben terjed túl adott tárgyunkon, hogy megszabott terjedelmű kereteink között nem vállalkozhatunk még csak gondolati végigkísérésére sem. Ugyanakkor nem hagyhatunk szó (kommentár) nélkül bizonyos dolgokat, még akkor sem, ha véleményünk vitára készlet. Pontosabban: talán éppen ez lenne a legszerencsésebb.

Induljunk ki abból a tényből, hogy — mint azt a főiskola KISZ-titkára is említi — az egyetemisták átlagos pénzkerete ezer-ezerkétszáz forint között mozog. Bizonyos az is, hogy egyénenként jelentős az ingadozás, Márton József éppen itt véli megelni a „furcsa életstílus” okait. Tény, hogy ösztöndíjosztás után a koc-

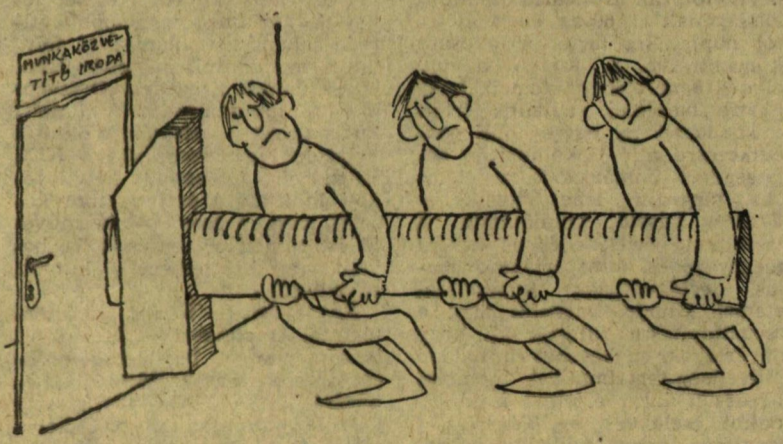

Hogy-hogy miből élünk? Természetesen a szüleinkből...!

mák megtelnek sűrű egyetemistákkal, miként az is, hogy nem egy olyan társaság van, amelynek tagjait a hónap minden napján ott találhatjuk. Ez így önmagában rejtély, mármint az, hogy miből isznak. Látszólag könnyű magyarázatot találni: mindenféle munkát elvállalnak a pénz előteremtésére, a kölcsönök kiegyenlítésére. Itt érhetjük tetten az egyik véletlet. Mert sajnálatos módon előfordul, hogy a munkát vállaló egyetemista az azt nap megkeresett pénzt este elkölti, s másnap kezdődik újra a körforgás. Így lesz „kölcsöneinek”, anyagi függésének rabjává, miközben elsikkad mindaz, amiért tulajdonképpen egyetemista. Nem marad ideje tanulni, olvasni, művelni magát. Persze, ez a szélsőséges magatartás igen kis százaléokra jellemző. S azt sem akarjuk mindezzel mondani, hogy az egyetemista a mindennapi sörért dolgozik, vállal munkát. Ezzel összefüggésben nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy minden egyetemistának elvileg van ideje a különmunka-vállalásra. S az idő, a szabadidő, ebben az esetben fokozott érvényesül: pénz.

Előnye van az egyetemistának ott is, hogy tanulmányi eredményétől függően részesül ösztöndíjban, egy viszonylag érvényes, teljesítmény-rendszer alapján. S persze: a különböző segélykérések, amelyekkel, aki csak teheti él vagy visszaél. Alapvető problémának, amely aztán jelentős ingadozást hoz létre, a kategóriabesorolás tűnik. Amit a szülők alapfizetése után állapítanak meg s ez bizony nem egy esetben csalóka. Igazságosabb lenne, ha a kategória-besorolás a szociális helyzet alapján történe — igaz, ezt sokkal körülményesebb, nehezebb lenne pontosan megállapítani.

Dehát végülis hogyan élnek az egyetemisták? Úgy gondoljuk, s ez talán kitűnt riportunkból is: a többség elvileg jól, gyakorlatilag azonban már korántsem. Nagyon csekély réteg az, amelyik a pozitív, az egyetemista létezés szükségesszerű „szellemi élet” alapfeltételeit, éppen anyagi okok következtében, nem tudja önmaga számára biztosítani. A többség azonban, anyagi vagy egyéb módon „jól él”. Azokra gondolunk itt elsősorban, akik szellemi „irányítók”, tárgyi alapszükségletek megteremtése mellett rendszeresen eljárnak discóba, nem jelent különösebb problémát számukra, hogy bármikor moziba menjenek, vagy beüljenek egy esti szórakozóhelyre. S akárhogy is van: a Sárkányban, de még a Hágiban sem csökkent az egyetemista törzsvendégek száma...! G. R. — B. GY.

„Elszánt pénzkeresők”